

Синтаксичке функције инфинитива у старијој италијанској прози (Данте, Бокачо, Макијавели) кандидаткиње Марије Вучинић

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
Кликните да бисте почели унос текста.
<p>1. Датум и орган који је именовао комисију Комисију је, на основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању, именovalo Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 7.09. 2016. године.</p> <p>2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <ol style="list-style-type: none">1. др Мила Самарџић, редовни професор за област Италијанистика, предмет Италијански језик; изабрана у звање редовног професора 1. фебруара 2012, Филолошки факултет Универзитета у Београду2. др Снежана Милинковић, ванредни професор за област Италијанистика, предмет Италијанска књижевност; изабрана у звање 15.маја 2012, Филолошки факултет Универзитета у Београду3. др Данијела Ђоровић, ванредни професор за област Италијанистика, предмет Италијански језик; изабрана у звање ванредног професора 20.маја 2016, Филозофски факултет Универзитета у Београду
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
Кликните да бисте почели унос текста.
<ol style="list-style-type: none">1. Име, име једног родитеља, презиме: Марија, Слободан, Вучинић2. Датум рођења, општина, република: 09.06.1984, Београд, Србија
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Синтаксичке функције инфинитива у старијој италијанској прози (Данте, Бокачо, Макијавели)
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Навести кратак садржај са знаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Докторска дисертација *Синтаксичке функције инфинитива у старијој италијанској прози (Данте, Бокачо, Макијавели)* има 238 страна и садржи следећа поглавља: *Увод* (стр. 1-13), *Апсолутне инфинитивне конструкције* (стр. 14-76), *Инфинитивне конструкције с модалним глаголима* (стр. 77-103), *Употреба инфинитива у имплицитним зависним реченицама* (стр. 104-180), *Номинализација инфинитива* (стр. 181-198), *Независна употреба инфинитива* (стр. 199-208), *Перифрастичне конструкције са инфинитивом* (стр. 209-222), *Закључак* (стр. 223-226) и *Библиографија* (стр. 227-237). Дисертација садржи 23 табеле.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У **уводном поглављу** (стр. 1-13) представљени су предмет истраживања и његови циљеви, описани су метод истраживања и језички узорак не коме је оно спроведено, као и теоријски оквир у који се оно смешта. Предмет докторске дисертације јесте дијахроно, теоријско и аналитичко испитивање синтаксичких функција инфинитива у старијој италијанској прози. Циљ истраживања јесте да се дијахроним приступом проучавању инфинитива дође до закључака и уопштења који ће допринети бољем разумевању карактеристика инфинитивних конструкција на синтаксичко-функционалном и семантичком плану. У уводном поглављу кандидаткиња је дала преглед истраживања која су се бавила синтаксичким вредностима инфинитива истакавши да је једину опсежну декриптивну студију објавила Г. Ските 1983. (*La sintassi dell'infinito in italiano moderno*), али спроведену на узорку модерног италијанског језика. Кандидаткиња овом приликом истиче недостатак свеобухватнијих истраживања у старијем италијанском језику. С обзиром на значај предмета истраживања, кандидаткиња је за њега употребила веома обиман корпус, који је детаљно представила и образложила. У раду су коришћени књижевни текстови аутора чије је стваралаштво обележило даљи развој италијанског прозног дискурса и италијанског књижевног језика у ширем лингвистичком контексту. Корпус чине дела великих тречентиста, Дантеа и Бокача, који су у знатној мери обележили и усмерили развој италијанске синтаксе, као и Макијавелија, представника позне ренесансе који се својим синтаксичким моделима удаљава од латинске и хуманистичке традиције. Корпус обухвата примере из следећих књижевних дела: *Vita nuova* (*Нови живот*), *Convivio* (*Гозба*), *Decameron* (*Декамерон*), *Elegia di Madonna Fiammetta* (*Љубавне исповести госпе Фјамете*), *Il Principe* (*Владалац*), *Dell'arte della guerra* (*О вештини ратовања*). Поред основног корпуса, кандидаткиња је, за контрастивне потребе истраживања, у узорак уврстила и дела Л. Б. Албертија и П. Бемба. Предмет истраживања подразумева дијахрони приступ, а комбиновањем аналитичко-синтетичког приступа у испитивању инфинитивних структура, из изабраног језичког материјала најпре су издвојене инфинитивне конструкције, чему је уследила квалитативна анализа података (груписање и класификација учених инфинитивних структура засновану на синтаксичко-семантичким критеријумима). Након основне класификације и поређења резултата добијених анализом субкорпуса, изведени су општи закључци о употреби, заступљености и функцији појединих инфинитивних конструкција у старијем италијанском језику, уз навођење разлика и одступања у односу на савремену језичку норму. С обзиром на обим предмета истраживања, испитивање није засновано на коришћењу квантитативних техника узроковања, мада садржи информације о фреквентности појединих инфинитивних конструкција, као и егзактне квантитативне податке у случајевима у којима је кандидаткиња такве податке сматрала релевантним. Као највећа синтаксичка јединица коришћена је сложена реченица, премда су у анализи појединих инфинитивних структура биле посматране и веће језичке целине од реченице, како би се расветлиле њихове синтаксичко-семантичке карактеристике, у случајевима у којима посматрана конструкција, истргнута из комуникацијског контекста, не би била довољно јасна. Кандидаткиња је на крају уводног поглавља представила структуру тезе. **Друго поглавље** *Апсолутне инфинитивне*

конструкције (стр. 14-76) посвећено је анализи конструкције акузатива са инфинитивом, конструкција уведених глаголима перцепције и каузативних конструкција, које кандидаткиња посматра као подврсте конструкције акузатива са инфинитивом, насталих прилагођавањем латинских синтаксичких модела потребама народног језика. У овом делу рада разматра се сложено питање јединства глаголске синтагме испитивањем утицаја различитих синтаксичких чинилаца који утичу на њену кохерентност, полазећи од претпоставке да су основне синтаксичке функције поменутих конструкција наслеђене из латинског језика. Кандидаткиња анализира латинско порекло апсолутне конструкције акузатива са инфинитивом и представља различита тумачења структуре. Детаљно анализира синтаксичке функције конструкције акузатива са инфинитивом, чланова конструкције акузатива са инфинитивом, а потом и њихову заступљеност и употребу у анализираном језичком материјалу. На крају поглавља истакнута су одступања од класичне латинске конструкције акузатива са инфинитивом у погледу распореда реченичних чланова, избора глагола у инфинитиву, као и разноврсности уводних глагола, а поређењем анализираних субкорпуса изведени су општи закључци о распрострањености посматране конструкције у италијанској прози у периоду од 13. до 16. века и о изузетно реткој заступљености конструкције и савременом италијанском језику. Инфинитивне конструкције уведене глаголима перцепције кандидаткиња посматра као подврсту конструкције акузатива са инфинитивом. Пре анализи синтаксичких функција ове конструкције, кандидаткиња износи различите ставове о њеној природи (Dardano, 1963; Rohlf, 1969: „народска верзија латинске конструкције акузатива са инфинитивом, у којој се именичка реч у акузативу посматра као објекат уводног глагола“; Egerland & Cennamo 2010 разликују монофразалне и бифразалне конструкције). Кандидаткиња анализира распоред реченичних чланова у овој врсти конструкције, изражавање субјекта инфинитива у конструкцијама са прелазним глаголима, конструкције с рефлексивним глаголима, акузативну употребу повратне заменице, конструкције са индиректним објектом и монофразалне конструкције. Кандидаткиња закључује да су најважнија одступања у односу на класичну латинску конструкцију акузатива са инфинитивом уведена глаголима перцепције: изражавање субјекта конструкције ненаглашеном заменицом која је најчешће проклитички везана за уводни глагол, изражавање субјекта конструкције у облику индиректног објекта у дативу, акузативна употреба ненаглашене повратне заменице, као и одступања у распореду реченичних чланова (постпозиција субјекта у конструкцијама са непрелазним глаголима, као и антепозиција субјекта инфинитива у функцији интензификације). Током анализе нису уочене битније разлике у употреби ове конструкције међу субкорпусима, уз напомену да у Дантеовом делу *Vita nuova*, као и у Макијавелијевим делима, конструкције уведене глаголима перцепције представљају најчесталији тип конструкције акузатива са инфинитивом. Употребу конструкције у савременом италијанском језику кандидаткиња тумачи као синтаксички латинизам, будући да је то једини тип конструкције акузатива са инфинитивом који се очувао и у говорном језику. Као најважнија одступања конструкција уочених у корпусу у односу на језичку норму у савременом италијанском језику уочени су: одсуство повратне заменице у конструкцијама са рефлексивним глаголима, употреба инфинитива прошлог и инфинитива презента пасива, као и учестала употреба конструкција у којима је субјекат инфинитива изражен као индиректни објекат у дативу, чак и у случајевима када је изостављен директни објекат инфинитива, или је пак инфинитив непрелазни глагол. У уводном делу потпоглавља посвећеног каузативним конструкцијама, кандидаткиња истиче да неки лингвисти посматрају ове конструкције као народску верзију конструкције акузатива са инфинитивом, имајући у виду измењену структуру ове конструкције у романским језицима (Dardano, 1963; Rohlf, 1969). У поређењу с латинским језиком, у којем су

каузативне конструкције биле ретко заступљене, романски језици показују наглашену тенденцију ка изражавању каузативности. Током анализе каузативних конструкција, кандидаткиња је указала на различита тумачења њихове синтаксичке структуре, а потом је анализирала употребу ових конструкција у старијој италијанској прози. Основно питање које се поставља у погледу структуре конструкције и синтаксичких функција њених чланова јесте да ли каузативни глагол са инфинитивом твори јединствен, сложени предикат, или пак уводи зависну имплицитну објекатску реченицу. У закључним разматрањима овог поглавља кандидаткиња истиче да у староиталијанским каузативним конструкцијама, као и у конструкцијама уведеним глаголима перцепције, субјекат инфинитива који је прелазни глагол може бити изражен као директни објекат у акузативу, као индиректни објекат у дативу или као агентивна одредба. За разлику од конструкција у којима је субјекат изражен дативом, преузетим из вулгарног латинског, изражавање субјекта инфинитива агентивном одредбом представља романску иновацију, те се овакве конструкције јављају у италијанској прози тек од 19. века. Опозиција акузатив / датив: агентивна одредба указује на другачије тумачење каузативне конструкције, будући да употреба агентивне одредбе уведене предлогом *da* имплицира пасивну вредност инфинитива. За разлику од савременог, у староиталијанском језику увек је било могуће изразити субјекат инфинитива индиректним објектом у дативу, чак и у случајевима у којима би у савременом језику била употребљена агентивна одредба, што се објашњава утицајем латинског аблатива агенса уведеног предлогом *ab*. Током анализе корпуса уочени су ретки примери каузативних конструкција у којима су како субјекат тако и објекат инфинитива изражени акузативом. Ову врсту конструкција, коју кандидаткиња проналази у Дантеовом делу *Convivio*, Макијавелијевом *Dell'arte della guerra*, и у Албертијевом *Libri della famiglia*, тумачи се као последица изражене латинизације синтаксе. Нестанак конструкција са два акузатива, као и појава конструкција са два датива (у *Декамерону*), указују на удаљавање од латинског синтаксичког модела. Категорија каузативности, дакле, посматра се као романска иновација, иако је конструкција формално постојала у вулгарном латинском. У поређењу с латинским, у којем су се каузативне конструкције ретко јављале и углавном биле јусивног карактера, у романским језицима су веома заступљене и имају способност изражавања различитих степена каузативности. **У трећем поглављу дисертације** (*Инфинитивне конструкције с модалним глаголима*, стр. 77-103) продубљује се питање јединства глаголске синтагме. Приликом тумачења структуре модалних конструкција, поред синтаксичких фактора који утичу на њихову кохерентност, и који су појединачно анализирани, кандидаткиња истиче да је неопходно узети у обзир семантичку компоненту, будући да се категорија модалности посматра као универзална језичка категорија у којој је наглашена експресивна функција језика. Испитивањем утицаја различитих синтаксичких фактора на јединство модалних конструкција, кандидаткиња је дошла до закључка да формалне промене видљиве у површинској структури реченице имају секундарну улогу у односу на њихову семантичко-прагматичку кохерентност. Као једини тип бифразалне конструкције уочавамо инфинитивне структуре у којима је сложени инфинитив (инфинитив прошли или пак инфинитив презента пасива) уведен глаголом *volere*, који показује највећи степен аутономије међу модалним глаголима. Могућност замене конструкција уведених глаголом *volere* експлицитном објекатском реченицом, као и семантичка померања основног значења овог глагола, који је у конструкцији са инфинитивом неретко употребљен у значењу *desiderare, pretendere*, указује на бифразални карактер. Синтаксичко-семантичку кохерентност модалних конструкција у старијем италијанском језику потврђује и честа плеонастична употреба модалних глагола *dovere, potere, volere*, као и могућност замене појединих глаголских облика модалним конструкцијама. У поређењу са модалним конструкцијама у савременом

италијанском језику, нису уочена битнија одступања у погледу основних синтаксичко-семантичких карактеристика, осим ретких осцилација у избору помоћног глагола, која пак потврђују тезу о јединственом предикату, као и ретких примера употребе модалних глагола у пасиву, уочених у Бокачовим делима. У веома опширном и исцрпном **четвртом поглављу** дисертације (*Употреба инфинитива у имплицитним зависним реченицама*, стр. 104-180) основне синтаксичке карактеристике анализираних субкорпуса кандидаткиња посматра кроз употребу инфинитивних структура у имплицитним зависним реченицама и изводи закључке о доминантним синтаксичким моделима италијанског језика заступљеним у различитим периодима његовог развоја.

Кандидаткиња пружа веома детаљан и систематичан приказ настанка и развоја сложених реченичних структура у италијанском језику анализом свих врста зависних реченица у којима је могуће присуство инфинитива. На крају поглавља дат је веома исцрпан преглед најважнијих уочених одступања у односу на савремену језичку норму, као и основних закључака о степену латинизације синтаксе у анализираним субкорпусима. Овом приликом истаћи ћемо само неке од закључака који се односе на староиталијанску прозу. Многе уочене синтаксичке моделе, попут јукстапозиције инфинитива, асиндетског повезивања, инверзија, понављања, хипопаратаксе, кандидаткиња посматра као наставак модела прозе дуечента, који се одређује као *prosa media*, будући да представља спој средњовековних латинских утицаја са потребама говорног језика (Dardano, 1969; Dardano, 1989). С друге стране, прозу дуечента одликује тежња ка паратакси и линеарној синтаксичкој организацији, концизне реченичне форме и њихово брзо смењивање, односи унутар реченица који су у великој мери дефинисани контекстом, а не и формално обележени, предност експлицитних форми над имплицитним структурама са глаголом у инфинитиву ("finito pro infinito", Dardano, 1969: 13), чиме се јасно и у великој мери дистанцира од уметничке прозе тречентиста. За разлику од Дантеа, у чијем је делу изражена склоност ка аналитичком типу конструкције, о чему сведочи и одсуство појединих типова имплицитних реченица са инфинитивом, попут последичних, временских реченица којима се изражава постериорност, лимитативних, допусних, условних, релативних реченица уведених прилогом / заменицом, као и ретки примери директно уведеног инфинитива наспрам много бројнијих предлошких конструкција и експлицитних зависних реченица, у Бокачовом и Макијавелијевом делу, као и у прози кватрочента, уочена је знатно већа заступљеност имплицитних синтетичких облика. Наглашена употреба инфинитивних структура, пре свега директно уведеног инфинитива, веома заступљеног у имплицитним објекатским реченицама; тежња ка симетрији периода; фреквентна антепозиција имплицитних зависних реченица, попут финалних, насталих према аналогiji са латинским структурама са герундијумом, јасни су показатељи латинизације синтаксе. Веома заступљене инфинитивне структуре уведене предлогом *in*, као и релативне имплицитне реченице уведене предлогом *da* које имају деонтолошко-модално значење, такође се тумачи као замена за латински герундијум. Инсистирање на јукстапозицији инфинитива које Dardano (1963) уочава у Албертијевом делу, изражено после глагола који уводе имплицитне објекатске / субјекатске реченице, а пре свега елипса предлога у декларативним објекатским реченицама уведеним именицом или придевом, наводи на закључак да Алберти иде корак даље у латинизацији синтаксе у односу на Бокача, у чијим делима уочавамо обавезну употребу предлога у имплицитним објекатским реченицама уведеним именичком речју. Употреба предлога се поново враћа са Бембом, када постаје обавезна после придева и именица који уводе имплицитне објекатске реченице, што се приписује подражавању Бокачовог модела. Несумњив утицај Бокачове синтаксе уочен је и у Макијавелијевом делу. И поред изражене тежње ка поновном успостављању линеарне синтаксичке организације, оличене у координацији хипотаксичких структура, као и извесне

синтаксичке слободe у начину повезивања реченичних елемената, у Макијавелијевој синтакси уочава се мноштво конструкција наслеђених из наративне традиције тречента, пре свега од Бокача. Реципрочна веза између ширења номиналних и глаголских вредности инфинитива предмет је **петог поглавља** посвећеног номинализацији инфинитива (стр. 181-198), уз посебан осврт на примере парцијалне номинализације, као и на разнолике синтаксичке функције поимениченог инфинитива. Широки спектар синтаксичко-семантичких вредности поименичених инфинитивних конструкција, као и учестале примере парцијалне номинализације инфинитива у анализираном корпусу, посебно заступљене у Бокачевим делима, кандидаткиња посматра као зачетке номиналног стила, иако је учесталија употреба номиналних форми, те и прелазак на номиналну структуру у италијанској прози забележен тек од 19. века (Herczeg, 1967: 150). За разлику од Dardana (1963: 114), који знатно ређу употребу номинализованих инфинитивних структура у Албертијевом делу, у поређењу са веома учесталим инфинитивним конструкцијама које нису одређене чланом, посматра као одраз латинизације синтаксе, велику заступљеност поименичених инфинитива у анализираном језичком материјалу кандидаткиња тумачи управо као један од битних показатеља латинизације, имајући у виду чињеницу да је номинални карактер инфинитива наслеђен из латинског језика, док је употреба одређеног члана, иако романска иновација, само формално обележје његове номиналне вредности. Инфинитивне конструкције одређене именском речју, попут придева, заменица, постојале су и у класичном латинском језику. Поименичени инфинитив, присутан уразличитим фазама развоја књижевног италијанског језика, Vanvolsem (1982: 31) сматра једним од најпостојанијих, оригиналних обележја италијанске прозе, које своје корене налази у латинском језику. У **шестом поглављу** *Независна употреба инфинитива* (стр. 199-208) потврђена је ниска учесталост употребе ове врсте конструкције у независним реченицама. Уочава се независна употреба инфинитива као синтаксичког средства које се користи искључиво као замена за експлицитне глаголске облике. Док примере координираног инфинитива посматра као синтаксичке осцилације карактеристичне за старији италијански језик, али и као последицу латинизације синтаксе која тежи синтетичким облицима, употребу инфинитива у набрајању кандидаткиња тумачи као економично језичко средство којим се постиже концизност и јасноћа у излагању. У **седмом поглављу** *Перифрастичне конструкције са инфинитивом* (стр. 209-222) истиче се да се ова врста конструкција употребљава у анализираним Бокачевим и Макијавелијевим делима, док је у Дантеовим делима уочено одсуство перифрастичних конструкција са инфинитивом, уз изузетак модалних перифраза. Поред конструкција заступљених и у савременом италијанском језику, попут *stare / essere + per + infinito*, *stare + a + infinito*, у анализираном корпусу уочава се употреба устаљених глаголских израза који су временом изашли из употребе, попут конструкције *essere + in + su + infinito*, преузете из наративне традиције дучента, којом се означава почетак радње у *Декамерону*, *venire + a + infinito*, којом се означава исход радње или њен прогресивни карактер, као и инфинитивних конструкција са модалном деонтолошком вредношћу, *avere + a + infinito* и *essere + da + infinito*, које су у савременом италијанском језику најчешће замењене модалним конструкцијама са глаголом *dovere* или пак перифрастичним конструкцијама *avere + da + infinito* и *esserci + da + infinito*. У **осмом поглављу** *Закључак* (стр. 223-226) кандидаткиња Марија Вучинић износи резултате истраживања. Превазилазећи оквире традиционалне граматике, она указује на нове правце у којима могу кренути истраживања из ове области. Девето поглавље *Библиографија* (стр. 227-237) садржи попис од око 140 библиографских јединица.

результата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

уз напомену:

Vučinić, M. (2011). Usvajanje leksike kod bilingvalne dece – osvrt na vezu između jezičkog i kognitivnog razvoja. *Pedagogija*, LXVI, 1, 48-59.

Vučinić, M. (2011). The Asymmetry in Bilingual Lexical Processing of Form Similar Words. *Facta Universitatis, Series: Linguistics and Literature*, IX, 2, 115-124.

Vučinić, M. (2016). Sintaksičke funkcije infinitiva uvedenog glagolom u savremenom italijanskom jeziku. *Zbornik radova sa VII naučnog skupa mladih filologa Srbije. Savremena proučavanja jezika i književnosti, VII/1: Sintaksička i stilistika pručavanja (189–198)*. Kragujevac: Filološko-umetnički fakultet.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња Марија Вучинић у својој дисертацији је изнела закључке о степену латинизације синтаксе у анализираним субкорпусима и доказали полазну претпоставку према којој су синтаксичке функције инфинитива у посматраним конструкцијама наслеђене из латинског језика, без обзира на бројне структурне промене настале у различитим фазама развоја италијанског језика. Пажљивом анализом чинилаца који доприносе кохерентности посматраних инфинитивних структура на синтаксичко-семантичком плану, као што су распоред реченичних чланова, положај ненаглашених заменица, време, стање и вид инфинитива, начин изражавања субјекта, негација, потврђен је њихов бифразални карактер, односно синтаксичка аутономија инфинитива који има вредност засебног предиката, насупрот бројним тумачењима према којима се спојеви инфинитива са каузативним и глаголима перцепције могу посматрати као сложени предикат. Конструкције које се по својим синтаксичко-семантичким особеностима налазе на граници монофразалних и бифразалних конструкција, као што су конструкције уведене повратним каузативним глаголима и повратним глаголима перцепције, одређене су као прелазне конструкције, док су конструкције уведене каузативним и глаголима перцепције које су временом изгубиле своје оригиналне вредности, те су у семантичком и синтаксичком смислу блиске устаљеним глаголским изразима, посматране као монофразалне. Закључено је да су највећа одступања у односу на класичне латинске моделе, али и на стање у савременом италијанском језику, забележена у каузативним конструкцијама, пре свега у положају и начину изражавања субјекта инфинитива, али и у положају ненаглашених заменица и начину увођења инфинитива. Иако је конструкција постојала у вулгарном латинском, каузативност се третира као романска иновација. Испитивањем утицаја различитих синтаксичких фактора на кохерентност конструкција, потврђена је почетна хипотеза према којој модални глаголи са инфинитивом творе јединствен предикат, уз изузетак конструкција с прошлим инфинитивом, или пак инфинитивом презента пасива, уведеним глаголом *volere*, који има највећи степен аутономије међу модалним глаголима. Поједине синтаксичке особености модалних конструкција уочене у анализираним језичком материјалу, попут плеонастичне употребе модалних глагола *dovere*, *potere*, *volere*, замене појединих глаголских облика модалним конструкцијама, осцилације у избору помоћног глагола, као и употребе модалног глагола у пасиву, потврђују монофразални карактер конструкција. Док се у првом делу рада превасходно испитују синтаксичке функције инфинитива у конструкцијама у којима је уведен директно, кроз анализу употребе инфинитива у имплицитним зависним реченицама прати се развој доминантних синтаксичких модела италијанског језика, од првих сложенијих облика хипотаксе (уз спорадичну употребу хипопаратаксе), преко пирамидалне структуре својствене схоластици до нове, непосредније синтаксичке организације и повратка линеарној структури уз постепено одвајање од латинске и хуманистичке традиције. За разлику од

Дантеових дела, у којима и поред очигледног утицаја латинске схоластичке прозе преовлађује аналитички тип конструкције, карактеристичан за романске језике, те је уочено одсуство инфинитивних структура у појединим типовима зависних реченица, у Бокачовом и Макијавелијевом делу израженији је латински синтетички модел. Гомилање инфинитивних структура у најразличитијим синтаксичким односима, веома заступљена јукстапозиција инфинитива, склоност ка симетрији и реченичном паралелизму, антепозиција имплицитних зависних реченица у односу на предикат управне реченице, јасни су показатељи утицаја латинске синтаксе. Уочена одступања од класичне латинске нормe, оличена у дистрибуцији реченичних чланова, начину изражавања и положају субјекта у апсолутним инфинитивним конструкцијама, рекцији глагола; синтаксичким недоследностима у структури реченице, попут координације инфинитивних конструкција са експлицитним зависним реченицама уведеним истим глаголом (у Бокачовом, Макијавелијевом и Албертијевом делу), указују на још увек недовољно чврсту синтаксичку организацију, која се јавља као резултат наизглед супротстављених тенденција: тежње за подражавањем реторичких и синтаксичких образаца латинских узора, али и истовременог прилагођавања латинских конструкција потребама говорног језика. Наглашена употреба инфинитивних конструкција у анализираним субкорпусима свакако је и последица њихових широких синтаксичких могућности. Разнолике синтаксичко-семантичке вредности инфинитива посебно су изражене у поимениченим инфинитивним конструкцијама. Иако осиромашен у морфолошком смислу, захваљујући употреби предлога и члана, као романских иновација, синтаксичке могућности и функције инфинитива у италијанском језику знатно су проширене у односу на латински језик, у којем се инфинитив користио само у субјекатској и објекатској функцији. Одсуство или веома ретка употреба појединих инфинитивних структура које су пак учестале у савременом италијанском језику, попут перифрастичних конструкција којима се означава блиска будућа радња, такође указују на континуирано ширење синтаксичких могућности инфинитива. Насупрот очекивањима, корпус садржи веома ретке примери независне употребе инфинитива, што кандидаткиња објашњава карактером анализираних дела.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА
НАПОМЕНА: Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Докторска дисертација Марије Вучинић представља прву свеобухватну и исцрпну анализу синтаксичких функција инфинитива у старијој италијанској прози. Написана строгим научним, али истовремено и изузетно једноставним и занимљивим стилем, уз примерен методолошки апарат, одабир богатог истраживачког узорка и размотрену литературу (око 140 библиографских јединица), ова дисертација даје велики научни допринос једној до сада неистраженој области историјске лингвистике. Резултати овог истраживања доприносе пре свега бољем разумевању карактеристика инфинитивних конструкција на синтаксичко-функционалном и семантичком плану, потврђују заступљеност, функције и значења инфинитива у староиталијанској прози, указују на директно латинско порекло одређених структура, али и на иновације и одступања од латинске синтаксе. Истовремено, рад веома прегледно указује на различитости у употреби инфинитивних структура између примера ексцерпираних из обрађеног корпуса, који покрива књижевне текстове од 13. до 16. века, и стања у савременом језику. Због свега претходно реченог, као и онога што овим извештајем није обухваћено, сматрамо да докторска дисертација *Синтаксичке функције инфинитива у старијој италијанској прози (Данте, Бокачо, Макијавели)* кандидаткиње Марије Вучинић неоспорно заслужује високу позитивну оцену.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да извештај прихвати и упути га Већу друштвено-хуманистичих наука Универзитета у Београду на сагласност и да кандидаткињу позове на усмену одбрану пред истом комисијом.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. др Мила Самарџић, ред. проф.
2. др Снежана Миљковић, ван. проф.
3. др Данијела Ђоровић, ван проф.
- 4.
- 5.